

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 180/2010-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. mája 2010 predbežne prerokoval sťažnosť M. K., L., a M. B., M., zastúpených advokátom JUDr. J. K., M., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na súkromie podľa čl. 22 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 13 Listiny základných práv a slobôd, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutiami Krajského súdu v Prešove č. k. KSPO-V-172-1/2007-96Ntt-OUS zo 16. marca 2007, č. k. KSPO-V-185-1/2007-109Ntt-OUS z 23. marca 2007, č. k. KSPO-V-192-1/2007-116Ntt-OUS z 27. marca 2007, č. k. KSPO-V-193-1/2007-117Ntt-OUS z 27. marca 2007, č. k. KSPO-V-216-1/2007-140Ntt-OUS z 24. apríla 2007 a príkazmi na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky vydanými Okresným súdom Košice I sp. zn. OS KE I-V-132-1/2007-8Ntt zo 14. mája 2007, sp. zn. OS KE I-V-136-1/2007-8Ntt z 15. mája 2007, sp. zn. OS KE I-V-175-1/2007-1Ntt zo 4. júla 2007, sp. zn. OS KE I-V-221-1/2007-1Ntt z 22. augusta 2007, sp. zn. OS KE I-V-257-1/2007-8Ntt z 18. septembra 2007 a sp. zn. OS KE I-V-279-1/2007-8Ntt z 8. októbra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. K. a M. B. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. apríla 2010 doručená sťažnosť M. K., L., a M. B., M. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. J. K., M., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na súkromie podľa čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 13 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru rozhodnutiami Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. KSPO-V-172-1/2007-96Ntt-OUS zo 16. marca 2007, č. k. KSPO-V-185-1/2007-109Ntt-OUS z 23. marca 2007, č. k. KSPO-V-192-1/2007-116Ntt-OUS z 27. marca 2007, č. k. KSPO-V-193-1/2007-117Ntt-OUS z 27. marca 2007, č. k. KSPO-V-216-1/2007-140Ntt-OUS z 24. apríla 2007 a príkazmi na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky vydanými Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. OS KE I-V-132-1/2007-8Ntt zo 14. mája 2007, sp. zn. OS KE I-V-136-1/2007-8Ntt z 15. mája 2007, sp. zn. OS KE I-V-175-1/2007-1Ntt zo 4. júla 2007, sp. zn. OS KE I-V-221-1/2007-1Ntt z 22. augusta 2007, sp. zn. OS KE I-V-257-1/2007-8Ntt z 18. septembra 2007 a sp. zn. OS KE I-V-279-1/2007-8Ntt z 8. októbra 2007.

Sťažovatelia v sťažnosti uviedli, že na hlavnom pojednávaní Okresného súdu Michalovce vo veci vedenej pod sp. zn. 3 T 101/2008 boli ako obžalovaní oboznámení

s utajenou prílohou spisu, ktorej súčasťou boli označené rozhodnutia krajského súdu a príkazy na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky vydané okresným súdom.

Sťažovatelia v sťažnosti uviedli:

„Vydaním týchto rozhodnutí krajského súdu boli porušené práva sťažovateľov, ktoré som vyššie podrobne označil. Všetky rozhodnutia sudcu krajského súdu, ktorými udelil súhlas na odpočúvanie a zaznamenávanie telekomunikačnej prevádzky sú nezákonné, pretože sú nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Ani jedno rozhodnutie neobsahuje relevantné odôvodnenie rozhodnutia sudcu s uvedením konkrétnych skutkových a právnych dôvodov. Rozhodnutie súdu musí mať nielen formálne ale aj obsahové náležitosti rozhodnutia. Rozhodnutie sudcu neobsahuje žiadne poučenie o opravných prostriedkoch (pozitívne alebo negatívne). Vydanie rozhodnutia o udelení súhlasu na odpočúvanie má v podstate v praxi dva následky. Dochádza k tomu, že možno uskutočňovať odpočúvanie telefonických rozhovorov a zároveň odpočúvaním telefonických rozhovorov, ktoré uskutočňuje na základe rozhodnutia sudcu sa získavajú dôkazy, ktoré sú potom použiteľné v rámci trestného konania. Zároveň to znamená, že osoba, ktorej telefonický rozhovor bol odpočúvaný, musí mať možnosť obrany jednak voči samotnému faktu odpočúvania jeho rozhovoru, teda voči samotnému zásahu do práva na súkromie, ale aj proti použitiu odpočúvanej komunikácie ako dôkazu v trestnom konaní. ...

Neobstojí zdôvodnenie napadnutých rozhodnutí, že súhlas bol daný na základe žiadosti prezídia PZ. Ústavný súd v tom smere už vyslovil právny názor v iných rozhodnutiach, že ak žiadosť príslušného orgánu o udelenie súhlasu podľa zákona o policajnom zbore musela obsahovať dôvody, o to viac muselo tieto dôvody obsahovať aj rozhodnutie sudcu, bez ktorého by odpočúvanie nebolo možné realizovať. Ďalej Ústavný súd vyslovil názor, že na druhej strane je však potrebné uviesť, že len chabé náznaky odôvodnenia pri tak závažnom zásahu do ústavných práv sťažovateľa nemožno akceptovať (viď Nález Ústavného súdu III. ÚS 80/08, I. ÚS 117/07, str. 6). Aj v náleze Ústavného súdu I. ÚS 274/05 je vyslovený právny názor, že príkaz a súhlas musia byť odôvodnené v každom prípade, či už boli vydané na základe Tr. poriadku alebo na základe iného zákona. ...

Utajená príloha obsahuje aj 6 príkazov na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky, ktoré vydal Okresný súd Košice I. Aj s týmito príkazmi bol obhajca

a sťažovatelia oboznámení na hlavnom pojednávaní na Okresnom súde Michalovce konanom dňa 26.02.2010.

Ani tieto príkazy okresného súdu nie sú zdôvodnené tak, ako vyžaduje zákon. Zdôvodnenie je len formálne a neobsahuje žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré viedli súd k ich vydaniu, pretože text odôvodnenia iba cituje zákonom stanovené podmienky vo všeobecnej rovine. Taký spôsob odôvodnenia, aký použil okresný súd, nemožno akceptovať a tak všetky príkazy treba považovať za zjavne neodôvodnené. Ani z týchto príkazov si nemožno utvoriť obraz o tom, aké konkrétne skutočnosti viedli k ich vydaniu. Takéto zdôvodnenie je v rozpore s ustálenou judikatúrou Ústavného súdu. ...

Tieto nezákonné odposluchy sa stali podkladom nie len na obvinenie sťažovateľov, ale aj na ich vzatie do väzby. ... Sťažovatelia boli prepustení z väzby až uznesením Okresného súdu Michalovce zo dňa 13.03.2008 sp. zn. 0Tp/67/2007 v spojení s uznesením Krajského súdu Košice zo dňa 15.04.2008 sp. zn. 5Tpo 14/2008. ...

V právnom a demokratickom štáte je predsa nemožné niekoho zobrať do väzby a trestne stíhať na základe nezákonných odposluchov. ...

Sťažovatelia utrpeli morálnu ujmu, ktorá vychádza z pocitov krivdy, bezmocnosti a poníženia. Sťažovatelia pociťujú krivdu z akceptovania skutkov, ktorých sa nedopustili a ktoré sú uvedené v rozhodnutiach sudcu. Sťažovatelia sa žiadneho trestného činu nedopustili a prepisy telefónnych hovorov, ktoré boli vyhotovené na základe súhlasu a príkazu sudcu sú pochybné, lebo slovný prejav v nich zachytený nepatrí sťažovateľom. Sťažovatelia v prípravnom konaní viackrát namietali, že hlasový prejav zachytený v prepisoch im nepatrí a že ich telefón mohla zneužiť iná osoba. Za tým účelom žiadali do konania prizvať znalca z odboru forénznej disciplíny, ktorý by potvrdil, alebo vyvrátil totožnosť ich hlasu. Takýto dôkaz v prípravnom konaní vykonaný nebol. Čiže hlasový prejav sťažovateľov v telefónnych odposluchov dodnes nebol stotožnený. Pre sťažovateľov bolo ponížujúce oznamovať a vysvetľovať rodinným príslušníkom, známym a priateľom, že ich vzájomné telefonické rozhovory boli odpočúvané. Táto skutočnosť bola a je dôvodom hlbokej straty dôvery k osobe sťažovateľom. Psychická trauma sťažovateľov je umocnená tým, že 5 mesiacov museli stráviť vo väzbe a mocenské štruktúry štátu (súd, polícia, prokuratúra) pri realizácii tohto zámeru svoje rozhodnutia opreli o nezákonné odposluchy.“

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd prijal ich sťažnosť na ďalšie konanie a aby v náleze vyslovil:

„1. Krajský súd v Prešove rozhodnutiami o udelení súhlasu na odpočúvanie a zaznamenávanie telekomunikačnej prevádzky vydanými pod č. p. KSPO-V-192-1/2007-116Ntt-OUS z 27. 03. 2007, č. p. KSPO-V-193-1/2007-117Ntt-OUS z 27. 3. 2007), č. p. KSPO-V-216-1/2007-140Ntt-OUS z 24. 4. 2007, č. p. KSPO-V-185-1/2007-109Ntt-OUS z 23. 3. 2007, č. p. KSPO-V-172-1/2007-96Ntt-OUS z 16. 3. 2007 a Okresný súd Košice I príkazmi na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky pod sp. zn. OS KE I-V-132-1/2007-8Ntt zo 14. 5. 2007, sp. zn. OS KE I-V-221-1/2007-1Ntt z 22. 8. 2007, sp. zn. OS KE I-V-175-1/2007-1Ntt zo 4. 7. 2007, sp. zn. OS KE I-V-257-1/2007-8Ntt z 18. 9. 2007, sp. zn. OS KE I-V-279-1/2007-8Ntt z 8. 10. 2007, sp. zn. OS KE I-V-136-1/2007-8Ntt z 15. 5. 2007, porušil základné právo M. K. a M. B. na súkromie podľa čl. 22 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 13 Listiny základných práv a slobôd, právo na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozhodnutia Krajského súdu v Prešove o udelení súhlasu na odpočúvanie a zaznamenávanie telekomunikačnej prevádzky vydanými pod č. p. KSPO-V-192-1/2007-116Ntt-OUS z 27. 03. 2007, č. p. KSPO-V-193-1/2007-117Ntt-OUS z 27. 3. 2007, č. p. KSPO-V-216-1/2007-140Ntt-OUS z 24. 4. 2007, č. p. KSPO-V-185-1/2007-109Ntt-OUS z 23. 3. 2007, č. p. KSPO-V-172-1/2007-96Ntt-OUS z 16. 3. 2007 a príkazy Okresného súdu Košice I na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky pod sp. zn. OS KE I-V-132-1/2007-8Ntt zo 14. 5. 2007, sp. zn. OS KE I-V-221-1/2007-1Ntt z 22. 8. 2007, sp. zn. OS KE I-V-175-1/2007-1Ntt zo 4. 7. 2007, sp. zn. OS KE I-V-257-1/2007-8Ntt z 18. 9. 2007, sp. zn. OS KE I-V-279-1/2007-8Ntt z 8. 10. 2007, sp. zn. OS KE I-V-136-1/2007-8Ntt z 15. 5. 2007 sa zrušujú.

3. M. K. a M. B. priznáva finančné zadosťučinenie v sume po 50.000,- EUR, ktoré im je Krajský súd v Prešove spoločne a nerozdielne s Okresným súdom Košice I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto Nálezu.

4. M. K. a M. B. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 300,70 EUR, ktorú je Krajský súd v Prešove spoločne a nerozdielne s Okresným súdom Košice I povinný vyplatiť právnenému zástupcovi advokátovi JUDr. J. K. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto Nálezu (2 úkony po 120,23 EUR + 19% DPH a 2 režijné paušály po 7,21 EUR).“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom,

neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Preskúmaním námietok sťažovateľov obsiahnutých v sťažnosti ústavný súd dospel k záveru, že ich podstatou je nespokojnosť s dôkazom získaným pre účely trestného konania. Týmto dôkazom boli realizované odposluchy účastníckych telefónnych staníc registrovaných na ich meno a na mená tretích osôb. Uvedeným spôsobom orgán činný v trestnom konaní získal dôkaz, na základe čoho bolo potom sťažovateľom vznesené obvinenie a následne boli vzatí do väzby. Sťažovatelia namietali, že rozhodnutia krajského súdu a príkazy na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky vydané okresným súdom, s ktorých obsahom sa oboznámili na hlavnom pojednávaní Okresného súdu Michalovce 26. februára 2010, nie sú dostatočne odôvodnené, sú arbitrárne a nepreskúmateľné. Sťažovatelia tvrdili, že na základe takto nezákonne získaného dôkazu sa proti nim vedie trestné stíhanie, že na základe toho boli vzatí do väzby, že na nezákonnosť dôkazu upozorňovali orgány činné v trestnom konaní, aj vo veci konajúci súd, avšak bezvýsledne. Dokonca uviedli, že sa nedopustili žiadneho trestného činu a hlasové prejavy zaznamenané z inkriminovaných telefonických hovorov im nepatria a že aj napriek tomu, že žiadali o odbornú analýzu týchto hlasových prejavov, nebolo im vyhovené. Z uvedeného vyplýva, že sťažovatelia namietali nezákonnosť získaného dôkazu a jeho následne použitie v rámci trestného konania. Inými slovami, sťažovatelia namietali porušenie svojho práva na spravodlivý súdny proces, pričom námietku súvisiacu s porušením svojho základného práva na súkromie podľa čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 13 listiny a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru predostreli podľa názoru ústavného súdu len formálne, teda s cieľom dosiahnuť elimináciu dôkazu z trestného konania.

Vo vzťahu k uvedenému je potrebné uviesť, že v čase podania sťažnosti, ako aj jej predbežného prerokovania nebola trestná vec sťažovateľov vedená na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 3 T 101/2008, ktorej súčasťou sú aj dôkazy získané z odposluchov telefonických hovorov, právoplatne skončená.

Ústavný súd pri posudzovaní namietaného porušenia označených práv rozhodnutiami krajského súdu a príkazmi na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky vydanými okresným súdom v prebiehajúcom trestnom konaní vychádza z právneho názoru, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu základných práv a slobôd môžu zo strany orgánov uplatňujúcich svoje kompetencie v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05).

Ústavný súd v obdobných prípadoch (I. ÚS 274/05, III. ÚS 80/08) vyslovil, že na základe súhlasu či príkazu odpočúvaný telefonický rozhovor sa môže stať dôkazným prostriedkom v trestnom konaní. Dotknutá osoba, ktorej rozhovor bol takto odpočúvaný, môže v trestnom konaní pred súdom namietat' nezákonnosť odpočúvania a z toho vyplývajúcu nepoužiteľnosť odpočúvaného rozhovoru ako dôkazu. Môže však tak urobiť len pri súčasnom splnení dvoch podmienok: trestná vec musí dospieť do štádia súdneho konania a dotknutá osoba musí byť stranou v trestnom konaní či už ako obžalovaná, alebo ako poškodená. Zároveň to znamená, že ochrana zo strany trestného súdu vôbec neprichádza do úvahy v prípadoch, ktoré sa pred trestný súd vôbec nedostanú, ale ani v prípadoch takých dotknutých osôb, ktoré nie sú stranami v trestnom konaní.

Je nepochybné, že v danom prípade sťažovatelia sú obžalovaní z trestného činu, ale trestné konanie nebolo dosiaľ právoplatne skončené. Nezákonnosť dôkazu získaného z odpočúvania telefonických hovorov realizovaného na základe rozhodnutí krajského súdu a príkazov na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky vydaných okresným súdom (o ktorých sťažovatelia tvrdili, že sú neodôvodnené, arbitrárne a nepreskúmateľné), majú sťažovatelia možnosť namietat' v priebehu trestného konania až do jeho právoplatného skončenia, teda vrátane využitia riadnych, ale aj mimoriadnych opravných prostriedkov.

Subsidiarita právomoci ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd sa prejavuje aj v tom, že ústavný súd môže uplatniť svoju právomoc len v tom prípade, ak sťažovatelia využijú možnosť namietat' porušenie svojich práv v priebehu konania pred tými orgánmi verejnej moci, ktoré sú príslušné konať v ich veci. Keďže sťažovatelia takúto možnosť pred sebou ešte stále majú, ústavný súd sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľov z nej vyplývajúcimi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. mája 2010